

**ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ**

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΝ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΩΝ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν
Σχολείων.

Ἐκδίδεται ὑπὸ

Β. Π. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

ΕΝ ΠΑΤΡΙΔΕΣ,

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «Ο ΚΑΔΜΟΣ»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Π. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

(Μαιζώνος, πλησίον τῆς Εὐαγγελιστρίας.)

1874.

Ε
47

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσείο της Ελληνικής Σχολῆς Δημητσάνας,
Ιστορικό Αρχείο Γορτυνίας

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσείο της Ελληνικής Σχολής Δημητσάνας.
Ιστορικό Αρχείο Γορτυνίας

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΑΠΑΡΤΙΣΘΕΝ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΩΝ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν
Σχολείων.

Ἐκδίδεται ὑπὸ

Β. Π. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

ΣΗ ΠΑΤΡΙΔΕΣ,

Ε ΒΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «Ο ΚΑΔΜΟΣ»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Π. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Μαιζώνος, πλησίον τῆς Εὐαγγελιστρίας.)

1874.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσείο της Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Ε

47

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγίδα
θεωρεῖται ὡς ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον καὶ
καταδιώκεται.

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσείο της Ελληνικής Σχολῆς Δημητσάνας.
Ιστορικό Αρχείο Γορτυνίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τινές τῶν δοκίμων διδασκάλων, συλλέξαντες πρὸ ἐτῶν διαφορούς ὀρθογραφικούς κανόνας τῆς τε ἀρχαίας καὶ ὁμιλουμένης γλώσσης ἐκ διαφορῶν γραμματικῶν καὶ λεξικῶν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν των, ἀπεφάσισαν τῇ προτροπῇ μου νὰ φέρωσι τούτους εἰς φῶς.

Ἐπεξεργασθέντες λοιπὸν τοὺς κανόνας τούτους καὶ προσθέντες πολλὰ περὶ παραγωγῆς καὶ περὶ συνωνύμων καὶ διαφορῶν λέξεων ἐν τέλει τοῦ πονηματίου των, ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν εἶναι λίαν ὠφέλιμον οὐχὶ μόνον τοῖς μαθηταῖς τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς βουλομένοις νὰ μάθωσιν ἀνέτως τοὺς κυριωτέρους ὀρθογραφικούς κανόνας τῆς γλώσσης ἡμῶν, μοὶ ἐνεχείρισαν τὸ περιέχον τοὺς κανόνας τούτους πονημάτιον πρὸς ἐκτύπωσιν, ἣν περ ἀνέλαβον πεπεισμένος, ὅτι οὐ μόνον καὶ οἱ λοιποὶ ἀπανταχοῦ Διδάσκαλοι θέλουσιν ἐκτιμῆσαι τὴν χρησιμότητα τούτου καὶ εἰσαγάγωσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἐπιθυμῶν νὰ ἐκμάθῃ ἀνέτως καὶ γράφῃ ὀρθῶς τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν.

Ὁ ἐκδότης

ΣΟΤΟΛΟΦΟ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσείο της Ελληνικής Σχολής Δημητσάνας,
Ιστορικό Αρχείο Γορτυνίας

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ.

Ψιλοῦμενα.

Πᾶσα λέξις, ἀρχίζουσα ἀπὸ φωνήεντος, δασύνεται, ἢ ψιλοῦται.

Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν λέξεώς τινος ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, καὶ τὸ πρῶτον τελειόνη εἰς ψιλὸν σύμφωνον, τότε τὸ σύμφωνον τοῦτο τρέπεται εἰς δασύ. Οἶον κατὰ καὶ ἡγεμῶν=καθηγεμῶν, κατὰ καὶ ἔδρα=καθέδρα.

Ὅταν ὅμως ψιλοῦται, φυλάττει τὸ ψιλὸν σύμφωνον ἄτρεπτον· ὡς ἐπὶ καὶ ἐρωτῶ=ἐπερωτῶ.

Τὸ πνεῦμα τῆς ὀνομαστικῆς φυλάττουσιν εἶλαι αἱ πτώσεις, ἄνθρωπος, ἀνθρώπου· ἅγιος, ἁγίου.

Τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστώτος φυλάττουσι καὶ οἱ ἄλλοι χρόνοι· ὡς ἀρπάζω, ἤρπαζον· ἁγιάζω, ἡγίαζον, πλὴν τοῦ ἐξω, μέλλοντος τοῦ ἔχω.

Τὰ παράγωγα φυλάττουσι τὸ πνεῦμα τῶν πρωτοτύπων· οἶον, ἀκούω, ἄλυσμα, ἁγιάζω, ἁγίασμα.

Τὸ στερητικὸν ἢ ἐπιτατικὸν α ψιλοῦται· οἶον ἀθάνατος, ἐχκνής, πλὴν τοῦ ἔδης καὶ ἄλυσις.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Αί συλλαβικαὶ αὐξήσεις ψιλοῦνται· οἷον ἔγραψα, ἐποίησα, πλὴν τοῦ ἔστηκα.

Δασυρόμενα.

α'. Πᾶσα λέξις ἀπὸ υ ἀρχομένη δασύνεται· οἷον ὕπνος.

β'. Πᾶν ἄρθρον, ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενον, δασύνεται· ὡς ὀ, ἦ, οἶ, αἶ.

γ'. Τὰ ἀριθμητικὰ, τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ φωνήεντος· οἷον εἶς, ἑπτὰ, ἑκατὸν, καὶ ὅσα παράγονται ἐξ αὐτῶν· ἕνδεκα, ἑπτακόσια, πλὴν τοῦ ὀκτώ, ἑνέα καὶ εἴκοσι, καὶ τῶν παραγομένων ἐξ αὐτῶν· ὡς ἄγδοήκοντα κλπ.

δ'. Αἱ πληθυντικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου· ἡμεῖς, κλπ. καὶ αἱ ἐνικαὶ τοῦ τρίτου, οὗ οἶ, ἔ, καὶ αἱ παραγομέναι ἐξ αὐτῶν κτητικαὶ, ἡμέτερος, ὑμέτερος, ὡς καὶ ἡ σύνθετος ἑαυτοῦ κλπ.

ε'. Αἱ δεικτικαὶ, οὗτος, αὕτη.

ς'. Τὰ κατὰ ἀφαίρεσιν ψιλοῦ συμφώνου γινόμενα ἀναφορικὰ, ὅσος ἐκ τοῦ τόσος, οἷος ἐκ τοῦ τοῖος, ἡλίκος ἐκ τοῦ τηλίκος κλπ.

ζ'. Τὰ ἐκ τοῦ ἀθροιστικοῦ α σύνθετα· οἷον ἅπας κλπ. πλὴν τοῦ ἀδελφός καὶ ἀκόλουθος.

η'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι, ἵνα, ὅπως, πλὴν τοῦ ὅρα.

Κατάλογος δασυρομένων.

Α. ἄβρα, ἄβρός, ἄγιος, ἀγνός, ἄδης, ἀδρός, ἄζομαι, αἶμα, αἶρῶ, Αἶμος, αἰμύλιος, ἄλας, ἄλις, ἄλις, ἀλίζω, Ἄλι-

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

καρνασσοῦς, ἀλίσκω, ἄλλομαι, ἄλυσις, ἀμαρτάνω, ἀμιλλα, ἀμμα, ἀμικ, ἀνδάνω, ἀπαλός, ἀπαῖ, ἀπλοῦς, ἀπτομαι, ἄρμα, ἀρμόζω, ἀρπάζω, ἄρκυς, ἄτερος, ἀρῆ ἢ ἀφή, ἀψεα, ἢ ἀψεα, ἀψίκορος, ἀψίς.

Ε. Ἐβραῖος, ἔδνος ἢ ἔδνος, ἔδος, ἔδρα, ἐδοῦμαι, ἔζομαι, εἰλώω, εἶμα, εἰμαρμένη, εἶργω ἢ εἶργω, εἶρκτή, εἶω, εἶως, Ἐκάστη, ἔκαστος, ἐκάτερος, ἐκάτη, ἐκών, Ἐλένη, Ἐλλενος, Ἐλλην, Ἐλλήσποντος, Ἐλλικίων, ἔλιξ, ἐλίσσω, ἐλκύω, ἔλμινς, ἔλος, ἐλύσσω, ἔνος ἢ ἔνος, ἐορτή, ἐπομαι, ἔρκος, ἐρμηνεύω, Ἐρμῆς, ἔρπω, Ἐρση ἢ Ἐρση, ἐστιῶ, ἐταῖρος, ἔτερος, ἔτοιμος, εὖρω, εὐρίσκω, ἔρθος, ἔψω, ἔφα, ἔωλος, ἔως.

Η. ἦβη, ἦθος, ἠγοῦμαι, ἦδομαι, ἠδύνω, ἠδύς, ἠκιστα, ἠκω, ἠλικία, ἠλιος, ἠμέρα, ἠμίσυ, ἠνία, ἠπαρ, Ἡρακλῆς, Ἡρόφιλος, Ἡρώδης, Ἡρωδιανός, ἦρος, Ἡσίωδος, ἦσσω, ἦσυχος, ἠττώμαι, Ἡραιστίων, Ἡραιστος.

Ι. ἰδρώω, ἰέραξ, ἰερός, ἰημι, ἰανός, ἰάνω, ἰκετεύω, ἰκέτης, ἰκνοῦμαι, ἰλαρός, ἰλεως, ἰμάς, ἰμάσσω, ἰμείρω, ἰμερος, ἰππος, ἰπταμαι, ἰσταμαι.

Ο. ὀδός, ὀδεύω, ὀλκός, ὀμαλός, ὀμιλος, ὀμοιος, ὀμως, ὀμοῦ, ὀπλή, ὀπλον, ὀρίζω, ὀρκος, ὀρμος, ὀρος, ὀρῶ, ὀσιος.

Ω. ὦρα, ὦρατος, ὦρακιῶ.

*Περὶ Ληγοῦσης τῶν Ἀρσενικῶν ὀνομάτων
τῆς πρώτης κλίσεως.*

1. Τὰ εἰς ας τῆς πρώτης κλίσεως ἔχουσι τὴν λήγουσαν μακράν· οἶον ταμίας κλπ.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

2. Τὰ εἰς ας τῆς πρώτης κλίσεως τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις· οἶον Θωμάς, παπᾶς κλπ. Εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν σχηματίζονται περιττοσுλλάβως, φυλάττοντα τὴν περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν· οἶον Θωμάδες, παπαδες.

3. Τὰ εἰς ης κύρια ὀνόματα ξενικὰ τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται· ὡς Μανασῆς, Κωστῆς, Κουρῆς κλπ. Ὁ δὲ πληθυντικὸς σχηματίζεται περιττοσுλλάβως· οἶον Μανασῆδες, Κωστῆδες, Κουρῆδες.

Περί παραληγούσης τῆς πρώτης κλίσεως.

Τὰ εἰς εας γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ ε· οἶον Ἄνδρέας, βορέας, πλὴν τοῦ Μιχαίλιας.

Τὰ εἰς ιας παραλήγουσιν εἰς ι βραχύ· οἶον ταμίας, κοχλίας, πλὴν τοῦ Ἑρμείας, Αἰνείας, Αὐγείας, πορείας, τὰ ὅποια παραλήγουσιν εἰς ει. Τὰ δὲ Βύας, Μαρούας, Γωβρύας, μανδύας, Νινύας, μηνύας καὶ μηλύας παραλήγουσιν εἰς υ· τὸ δὲ πατραλοίας καὶ μητραλοίας γράφονται μὲ οι.

Τὰ εἰς οας παραλήγουσιν εἰς ο· οἶον χρυσοφόδας, τηλεβόας κλπ.

Τὰ εἰς ιβας γράφονται διὰ τοῦ ι βραχέως· ὡς Ἄνιβας, Γρίβας, πλὴν τοῦ Ἀρβύβας, Ρήβας καὶ Ρήγας.

Τὰ εἰς υγης παραλήγουσιν εἰς υ· οἶον Γύγης.

Τὰ εἰς ιδας γράφονται μὲ ι βραχύ· οἶον Πελοπίδας, Βραεΐδας.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μοῦσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Τὰ εἰς υθης παραλήγουσιν εἰς υ βραχύ· ὡς Σκύθης.

Τὰ εἰς οκης διὰ τοῦ ο' ὡς Θεοτόκης, Καππαδόκης.

Τὰ εἰς ελλης καὶ ελλας παραλήγουσιν εἰς ε, καὶ γράφονται μὲ δύο λ' καθὼς Μανέλλης, Τζαβέλλας.

Τὰ εἰς υλλας παραλήγουσιν εἰς υ, καὶ γράφονται μὲ δύο λ. ὡς Ψύλλας, Σύλλας, πλὴν τοῦ Σίλλας.

Τὰ εἰς ινας ξενικὰ παραλήγουσιν εἰς ι' ὡς Κίνας, Κατιλίνας, πλὴν τοῦ Πορσίνας.

Τὰ εἰς ινης γράφονται μὲ ι βραχύ· οἷον Σισίνης, Λεπτίνης.

Τὰ εἰς ηρας μὲ η' ὡς λεξιθήρας, ὄνιθιθήρας.

Τὰ εἰς ορας μὲ ο' οἷον Πρωταγόρας, Μανδραγόρας.

Τὰ εἰς υσης μὲ υ μακρόν· ὡς Χρῦσης, Καμβύσης. πλὴν τοῦ Ἀγχίσης.

Τὰ εἰς υτας μὲ υ βραχύ· ὡς Ἀρχύτας, Ἀμύντας, πλὴν τοῦ Νικήτας.

Τὰ εἰς οτης ἀρσενικὰ παραλήγουσιν εἰς ο' οἷον οἰνοπότης, σιβότης, δικιότης, τοξότης, δεσπότης ἐξαιροῦνται τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ ω.

1) Τὰ, θιασιώτης, Ἰππειώτης, δεσμώτης, Φώτης.

2) ῥηματικά τῆς γ'. συζυγίας· ὡς πληρωτής, κατορθωτής, ἀναγνώστης κλπ.

3) Τὰ λήγοντα εἰς ιωτης καὶ ειωτης· ὡς Παναγιώτης, Ὑδρεώτης κλπ.

4) Τὰ εἰς ωνας· ὡς Ἰωνᾶς, μυλωνᾶς κλπ.

5) Τὰ εἰς ωμας· ὡς ψωμᾶς, Θωμᾶς κλπ, πλὴν τοῦ Κοσμᾶς.

6) Τὰ εἰς ωνης· ὡς Κολοκοτρώνης, Ἀντώνης, Τελώνης Λώνης κλπ, πλὴν τοῦ Γηρυόνης, Μηριόνης, Ναβαρζόνης.

7) Τὰ εἰς ωλης· ὡς Μανώλης, καὶ τὰ ἐκ τοῦ πωλῶ οἶον ἀροτοπώλης, κρεωπώλης κλπ.

8) Τὰ εἰς ωδης· ὡς Ἡρώδης κλπ.

9) Τὰ εἰς ωνδας· Ἐπαμεινώνδας κλπ.

40) Τὰ εἰς ωθας· ὡς Τσώθας, Ἰώθας κλπ.

11) Τὰ εἰς ωτας· ὡς Φιλώτας, Εὐρώτας· καὶ

12) Τὰ εἰς ωπας· καθὼς κυνώπας. Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ τὰ εἰς ωπα θηλυκὰ σλαβικὰ ὀνόματα· ὡς Ἀράχωβα, Μαλάσωβα, ἅτινα γράφονται καὶ διὰ τοῦ ο.

*Περὶ παραληγούσης τῶν θηλυκῶν τῆς
πρώτης κλίσεως.*

Τὰ εἰς αια δισύλλαβα παραλήγουσιν εἰς αἰ, καὶ ἔχουσι τὴν λήγουσαν βραχεῖαν· ὡς γαῖα, γραῖα, μαῖα, πλὴν τοῦ θέα, ῥέα, ἔεα· τὰ δὲ ὑπερδισύλλαβα παραλήγουσι καὶ αὐτὰ εἰς αἰ, ἔχουσι ὁμως τὴν λήγουσαν μακράν· ὡς ἐλαία, νεολαία, σημαία, πλὴν τοῦ Πλάταια, Νίκαια, Ποτίδαια. Τὰ δὲ, δωρεά, γενεά, ιδέα, Τεγέα, Νεμέα, μακροκαταληκτοῦσιν.

Τὰ εἰς εα, ὅσα παριστάνουσι δένδρα καὶ δέρματα ζῶων θηλυκὰ οὐσιαστικὰ παραλήγουσιν εἰς ε· ὡς λεοντέα, παρδαλέα, μελέα, μωρέα, συκέα, ἰτέα, πλὴν τοῦ ἐλαία.

*Όσα παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς υς τριτοκλίτων ἐπιθέτων παραλήγουσιν εἰς ει καὶ προπερισπῶνται· ὡς γλυκὺς, γλυκειά, ταχὺς, ταχεῖα, πλατὺς, πλατεῖα. Ἐξαιροῦνται τὰ, θήλεια ἐκ τοῦ θήλυς, καὶ ἡμίσεια ἐκ τοῦ ἡμισυς, ἅτινα προπαροξύνονται.

*Όλα τὰ εἰς αιθα παραλήγουσιν εἰς αι· ὡς Κύναιθα κλπ.

*Όλα τὰ εἰς ασσα, ισσα, ουσσα οὐσιαστικὰ τῆς πρώτης κλίσεως γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ δύο σ· ὡς φάσσα, κίσσα, κλώσσα, Φινοικουσσα, πλὴν τοῦ μούσα, αἶθουσα, θέλπουσα, Μέδουσα.

Τὰ θηλυκὰ ἐθνικὰ, ἅτινα γίνονται ἀπὸ ἐθνικὰ ἄρσενικὰ εἰς αξ, ιξ, καὶ υς λήγοντα γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ δύο σ· ὡς Θράξ—Θράσσα, Φοῖνιξ—Φοίνισσα, Λίβυς—Λίβυσσα, καθὼς καὶ τὸ Κρήσσα (Κρής).

*Όσα παράγονται ἀπὸ ῥήμα ταβρύτονα παραλήγουσιν εἰς ει· ὡς θάλλω—θάλεια, μῆδω—Μήδεια, καθὼς καὶ πολλὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς ης τριτοκλίτων· εὐγενής—εὐγένεια, ἀκόμη καὶ τὰ, παρεία, χρεία, μνεῖα, λεία, καὶ τινὰ ὀνόματα πόλεων· Καδμεία, Ἴηλεια, Λεβαδεία (Λεβαδία), Τέλεια, Σαμάρεια, Ἀμάλθεια, Ἀλεξάνδρεια, Λαοδίκεια.

*Όσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα λήγοντα εἰς ος, ης, ων, αξ, καὶ αρ παραλήγουσιν εἰς ι· ὡς σοφός—σοφία, πένης—πενία, εὐδαίμων—εὐδαιμονία, βλάξ—βλακία, μάκαρ—μακαρία. Ὅσαὐτως εἰς ι παραλήγουσι καὶ ὀνόματα πόλεων καὶ χωρῶν· Λαμία, Γαλλία, Ἐρέτρια κλπ. Ἔτι δὲ καὶ πολλὰ παροξύτονα· ὡς ἀηδία, ἀκηδία, καρδία, ζημία, ἐστία, φητρία κλπ.

*Όσα παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς οοι—οῦς καὶ τοῦ θοῦς γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ οἰ, καὶ ἔχουσι τὸ α βραχύ· ὡς εὔνοος—οοι—εὔνοια, εὔπλοος—οοι—εὔπλοια, Εὔβοια (βοῦς), ῥοιά (ροῦς), φλοιά (φλόος).

*Όλα τὰ θηλυκὰ τῶν μετοχῶν τῶν παρακειμένων παραλήγουσιν εἰς οἰ· γεγραφυῖα, τετιμηκυῖα· καθὼς καὶ πολλὰ παραγόμενα ἀπὸ ῥήματα· ὡς αἴθω—αἴθωια, ἄγω—ἀγυῖα· ἀκόμη καὶ οὐσιαστικά τινὰ ὀνόματα· οἶον μητρυῖα, μυῖα, Εἰληθωια.

Τὰ εἰς ἰδη παραλήγουσιν εἰς ἰ· κομιδῆ, ἴδη, πλὴν τοῦ αοιδῆ.

Τὰ εἰς εζα παραλήγουσιν εἰς ε· ὡς τράπεζα, Πρέβεζα.

Τὰ εἰς ὠδη παραλήγουσιν εἰς ὠ· ὡς ἐδωδῆ, πλὴν τοῦ χορδῆ.

Τὰ εἰς υζα μὲ υ γράφονται· ὡς κόρυζα, ὄρυζα, μύζα, πλὴν τοῦ σχίζα, ρίζα.

Τὰ εἰς ελλα γράφονται μὲ δύο λ· ὡς θύελλα, καὶ τῆς καθομιλουμένης κοπέλλα, τρέλλα, σαρδέλλα, κανέλλα κλπ.

Τὰ εἰς ελλη γράφονται μὲ δύο λ καὶ αὐτὰ· ὡς Ἑλλη, πλὴν τοῦ Κυβέλη, Σεμέλη, θυμέλη.

Τὰ εἰς ηλα παραλήγουσιν εἰς η καὶ ἔχουσι τὸ α μακρόν· ὡς Φιλομήλα, κανδήλα, ξυνήλα, μαυρήλα, καήλα, πλὴν τοῦ ψύλλα, σκύλλα, Σιβύλλα, ἄμιλλα.

Τὰ εἰς ὠλη παραλήγουσιν εἰς ὠ· οἶον ἄμαρτωλῆ, πανώλη, πλὴν τοῦ χολῆ καὶ ὠσδόλη.

Τὰ εἰς υμη κύρια εἰς υ· ὡς Κύμη.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Τὰ εἰς ὤμη παροξύτονα εἰς ὦ· καθῶς Ἰθώμη, Σαλώμη, πλὴν τοῦ κόμη.

Τὰ εἰς αἶνα παραλήγουσιν εἰς αἶ· δράκαινα, λέαινα, λύκαινα, πλὴν τοῦ γέννα, γενεά.

Τὰ εἰς υνα ὑπερδισύλλαθα προπαροξύτονα παραλήγουσιν εἰς υ· ἄμυνα, πλὴν τοῦ δέσποινα, Αἴγινα, πείνα, Μαρίνα, Δικατερίνα.

Τὰ εἰς ἡνη πόλεων καὶ χωρῶν παραλήγουσιν εἰς ἡ· ὡς Μεσσήνη, Μιτυλήνη, πλὴν τοῦ Παλαιστίνη.

Τὰ εἰς ὄνη παραλήγουσιν εἰς ὄ· ὡς καλλὸνῆ, χαρμονῆ, Ἐρμιόνη, ὀθόνη, περόνη, ἀκόνη, πλὴν τοῦ φωνῆ, ὦνῆ, καὶ τῶν Μεθώνη, Κορώνη, ῥαστώνη, χελώνη.

Τὰ εἰς ὄσνη παραλήγουσιν εἰς υ βραχύ· οἶον δικαιοσύνη, ἀγίωσύνη.

Τὰ εἰς ὦπη εἰς ὦ· ὡς σιωπῆ, περιωπῆ, Εὐρώπη, Σινώπη, πλὴν τοῦ Πηνελόπη, Καλλιόπη, Μερόπη, Ρόδωπη, Ἰόπη.

Τὰ εἰς αἶρα οὐσιαστικὰ παραλήγουσιν εἰς αἶ, καὶ ἔχουσι τὸ α βραχύ· χίμαιρα, μάχαιρα, σφαῖρα, ἐξαιροῦνται τὰ, ἡμέρα, λέρα· τὰ δὲ ἐπίθετα ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν τῶν ἰδίων ἀρσενικῶν· ὡς ἐσπέρα, ἐτέρα, ἐταίρα.

Τὰ εἰς ὄρη παραλήγουσιν εἰς ὄ· ὡς κόρη, Τερψιχόρη, πλὴν τῶν παραγομένων ἐκ τοῦ δώρου· ὡς Λιμνοδώρη, Μηλοδώρη.

Τὰ εἰς ὦρα εἰς ὦ· οἶον χώρα, ὄρα, ψώρα, ὄπώρα.

Τὰ εἰς ἰτη εἰς ἰ· ὡς Ἀμφιτρίτη, Ἀφροδίτη, πλὴν τοῦ Κρήτη, κοίτη, Οἶτη, μύτη.

Τὰ εἰς υφῆ εἰς υ' ὡς τρυφή, κορυφή, γλυφή, νύμφη, πλὴν τοῦ ἀλοιφή.

Τὰ εἰς υχῆ εἰς υ' ὡς ψυχῆ, πτυχῆ, ἄμυχή, πλὴν τοῦ συρόχῆ.

~~ΚΑΙΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.~~

ΚΑΙΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Περὶ παραληγοῦσης.

Τὰ παριστάνοντα τόπον προσδιορισμένον εἰς ἐργασίαν, ἢ ἀφιερωμένον πρὸς τιμὴν τινος παραλήγουσιν εἰς εἰον, ἰον, κριον, αἰον' ὡς σχολεῖον, γραφεῖον, πανεπιστήμιον, γυμνάσιον, δικαστήριον, ἐργαστήριον, Ἀθήναιον, Ἡραῖον κλπ.

Τὰ εἰς αἶθος παραλήγουσιν εἰς αἰ' Περαιθός, ραιθός, πλὴν τοῦ ῥεμβός.

Τὰ εἰς οθος εἰς ο' ὡς κολουθός, βόμβος, πλὴν τοῦ λωθός, κάνωθός, Ἰάκωθός.

Τὰ εἰς ηγος εἰς η' ὡς στρατηγός, ναυπηγός, πλὴν τοῦ ζυγός, λύγος, πύργος, λαιγός.

Τὰ εἰς ογος εἰς ο' γοργός, Ἀμοργός, πλὴν τοῦ ἀγωγός, γεωργός κλπ.

Τὰ εἰς εδος παραλήγουσιν εἰς ε' ὡς ἔμπεδος, Τένεδος, πλὴν τοῦ κύναιδος.

Τὰ εἰς υδρος εἰς υ' ὡς μύδρος, κυδρός.

Τὰ εἰς υδος εἰς υ' καθὼς Λυδός, Ἀβυδος, πλὴν τοῦ Κνίδος, Μήδος.

Τὰ εἰς υἷος κύρια παραλήγουσιν εἰς υ' ὡς Μεγάβυζος,
Κρόβυζος.

Τὰ εἰς οθος παραλήγουσιν εἰς ο' πόθος, μάχθος.

Τὰ εἰς ωθος γράφονται με ω' οἶον νωθρός, μυλωθρός.

Τὰ εἰς ιος κύρια με ι' ὡς Εὐγένιος, Γεώργιος, πλὴν τοῦ
Ἄρειος, Βασίλειος, Δαρεῖος, Ἡράκλειος.

Τὰ ῥηματικά τὰ παραγόμενα ἀπὸ ῥήματα, παραλήγοντα
εἰς ε, ἢ εἰ παραλήγουσιν εἰς ο καὶ οἰ' οἶον λόγος ἐκ τοῦ λέ-
γω, φθάνος ἐκ τοῦ φθένω, σπόρος ἐκ τοῦ σπείρω, ἀμοιβὴ
ἐκ τοῦ ἀμείβω, στοῖχος ἐκ τοῦ στείχω.

Τὰ εἰς ιμος κύρια παραλήγουσιν εἰς ι' Ἄνθιμος, Σίμος,
πλὴν τοῦ κνήμος καὶ τινων ἄλλων προσηγορικῶν καὶ ἐπι-
θέτων, ἔρημος, δῆμος, λιμὸς, λοιμὸς, ἔτοιμος, ἔτυμος, πρό-
θυμος.

Τὰ εἰς ηνος κύρια καὶ ἐπώνυμα ὀξύτονα γράφονται με η'
ὡς Γαληνός, Κομνηνός.

Τὰ εἰς ινος καὶ ινον κύρια καὶ ἐπώνυμα καὶ προσηγορικά
τονιζόμενα εἰς ῥήν παραλήγουσιν γράφονται με ι μακρόν'
ὡς Κωνσταντῖνος, Μαρτῖνος, Λονδῖνον, καρκῖνος, πρίνος· πλὴν
τοῦ Τῆνος, εἶνος, θεῆνος, θῆνος, φρένος, λάγυνος.

Τὰ εἰς ηνος ὀξύτονα τοπικά γράφονται εἰς τὴν παραλή-
γουσιν με η' ὡς Δαμασκηνός, Καρυτικός, πλὴν τοῦ βυθι-
νός, Ἄβυσσινός, Μαρνανδυνός. Ὄταν δὲ ταῦτα τονίζωνται
ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς, γράφονται με ι μακρόν' ὡς Λεοντί-
νος, Λατῖνος.

Τὰ εἰς ωνος, ὅταν μὲν ῥῆσι ὀξύτονα, παραλήγουσιν εἰς ω'

Κολωνός, κοινωνός· όταν δὲ ᾖ παροξύτονα, ἢ προπαραξύτονα, εἰς ο' ὡς Κρόνος, Μύκονος, πλὴν τοῦ κώνος.

Τὰ εἰς ἰξός γράφονται διὰ τοῦ ι' ὡς Φρίξος, ἰξός, πλὴν τοῦ πύξος.

Τὰ εἰς υπος διὰ τοῦ υ' ὡς τύπος, ρύπος, γρύπος, πλὴν τοῦ ἵπος, κῆπος.

Τὰ εἰς υρος διὰ τοῦ υ' οἶον Κύρος, Σύρος· πλὴν τοῦ Ὀμυρος, Κάβειρος, μάγειρος.

Τὰ εἰς εσος κύρια διὰ τοῦ ε' ὡς Ἑρεσος, Ἐρεσός.

Τὰ εἰς ιστος ὑπερθετικά διὰ τοῦ ι' βέλτιστος, πλὴν τοῦ πλεῖστος.

Τὰ εἰς υφος διὰ τοῦ υ' βραχύ· ὡς κυφός, τύφος, πλὴν τοῦ ψῆφος, Σέριφος, ἔριφος.

Τὰ εἰς ινον προσηγορικά προπαραξύτονα διὰ τοῦ ι' σέλινον, κόσκινον, ῥοδάκινον, πλὴν τοῦ διαμάσκηνον.

•••••

ΚΑΙΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Περὶ Ληγούσης.

Τὰ εἰς ης ἀσθενικά ποιοῦντα τὴν γενικὴν εἰς ητος καταλήγουσιν εἰς ης· ὡς Τίγρις—ητος, Κρῆς—ητός, πένης—ητος.

Τὰ εἰς ωξ λήγουσιν εἰς ω· πτώξ, ἀπορρώξ, πλὴν τοῦ φλόξ.

Τὰ εἰς ως καὶ ω θηλυκά λήγουσιν εἰς ω· αἰδώς, ἤχω, καὶ τὰ νεώτερα Ἐλέγκω, Κατήγκω, Ἐλενω κλπ.

Τὰ εἰς ις γενικὴ ἰδος διὰ τοῦ ι γραφόμενα ἔχουν τὸ ι
βραχύ· πατρῖς—πατρίδος, θυρίς—θυρίδος· ἐξαιροῦνται τίνα
τὰ ὅποια ἔχουν τὸ ι μακρόν· κνημῖς—κνημίδος, κρηπίς—
ἰδος, κηλῖς—ἰδος, βελθῖς—ἰδος, ῥαφνῖς—ἰδος, ψωφῖς—
ἰδος, κηκῖς—ἰδος, καρῖς—ἰδος· τινῶν ὁμοῦς τὸ ι διαφορεῖ-
ται, ποτὲ μὲν βραχύ, ποτὲ δὲ μακρόν· ὡς ἀβῖς—ἰδος καὶ
ἀψίδος, σφραγῖς—σφραγίδος καὶ σφραγίδος κλπ.

Πᾶν μονοσύλλαβον λήγον εἰς τὰ δίχρονα α καὶ υ περι-
σπᾶται· πῦρ, πᾶν, ὕς, σῦς, μῦς, δρῦς.

Περὶ παραληγούσης τῆς Γ'. κλίσεως.

Ἔλα τὰ εἰς ἰοτης καὶ οτης θηλυκὰ ἀφρημένα γράφον-
ται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ σ' ὡς ἀγίότης—ἀγιότητος,
τιμιότης—τιμιότητος, ἰσότης, πανιερότης, ὀσιότης κλπ.

Ἔλα τὰ εἰς ὠναξ μὲ ω' ὡς χειρώναξ, ἰππώναξ.

Ἔλα τὰ εἰς ὠδης μὲ ω' ὅσον γυναικώδης, αἰμακτώδης.

*Περιττοσύλλαβα, φυλάττοντα τὸ ω εἰς τὰς
πλαγίας πτώσεις.*

α. Ἔλα τὰ περιεκτικὰ φυλάττουσι τὸ ω εἰς τὰς πλα-
γίας πτώσεις· ὡς σταφιδῶν—σταφιδῶνος, ἐλαιῶν—ἐλαιῶ-
νος κλπ.

β. Τὰ τῶν μνηῶν ὀνόματα· Θαρρηλιῶν—Θαρρηλιῶνος,
Ἑκατομβαιῶν—Ἑκατομβαιῶνος.

(ΔΗΑΝΘ. ΟΡΘΟΓΡ.)

2.

γ'. Τὰ μονοσύλλαβα· κλών—κλωνός, πλήν τοῦ χθών—χθονός.

δ'. Τὰ εἰς ἑων· ἄμβων—ἄμβωνος—ἄμβωνα, τρίβων—τρίβωνος—τρίβωνα, ἐξαιροῦνται αἱ εἰς ἑων μετοχαί.

ε'. Τὰ εἰς γων· ἀγών—ῶνος, πώγων—ωνος· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς γων μετοχαί, καὶ τὰ ῥηματικά· ὡς τρυγών—τρυγόνος, τρυγόνα.

ς'. Τὰ εἰς δων· κώδων—κώδωνος, κώδωνας, Σπυρίδων—Σπυρίδωνος—Σπυρίδωνα, ἐξαιροῦνται αἱ εἰς δων μετοχαί, καὶ τὰ ῥηματικά· ἀηδών—ἀηδόνος—ἀηδόνα.

ζ'. Τὰ εἰς εων· Θεών—Θέωνα, ἀπατεῶν—ἀπατεῶνα, πλήν τῶν εἰς εων μετοχῶν.

η'. Τὰ εἰς θων· ὄθων—ωνος—ωνα, κόθων—ωνος—ωνα, πλήν τῶν εἰς θων μετοχῶν.

θ'. Τὰ εἰς ἰων κύρια· Φωκίων—ἰωνος—ἰωνα, Ἰξίων—ἰωνος—ἰωνα.

ί'. Τὰ εἰς κων· μύκων—ωνος, Νίκων—Νίκωνος· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς κων μετοχαί, καὶ τὰ ῥηματικά εἰς κων· ὡς εἰκὼν—εἰκόνος, εἰκόνη.

ιά'. Τὰ εἰς λων· Σόλων—ωνος, Ἀπόλλων—ωνος, πλήν τῶν εἰς λων μετοχῶν.

ιβ'. Τὰ εἰς μων· Ἄμμων—ωνος, Σολομών—ῶντος· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς μων μετοχαί, καὶ τὸ Μέμνων—Μέμνωνος, Ἀγαμέμνων—Ἀγαμέμνωνος.

ιγ'. Τὰ εἰς νων· Ζήνων—Ζήνωνος, Κώνων—Κώνωνος

—Κώνωνι· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς νων μετοχαί, καὶ τὰ ῥημα-
τικά πέπων—πέπονος κλπ.

ιδ'. Τὰ εἰς ρων· Εἶρων—Εἶρωνος, Βύρων—Βύρωνος,
πλήν τῶν εἰς ρων μετοχῶν.

ιέ. Τὰ εἰς σων· καύσων· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς σων μετο-
χαί, καὶ τὸ ἴασων—ονος καὶ Αἷσων—Αἷσωνος.

ισ'. Τὰ εἰς φων· Τρύφων—ωνος—ωνι—ωνα· ἐξαιροῦν-
ται αἱ εἰς φων μετοχαί.

ιγ'. Τὰ εἰς χων· Τύχων—Τύχωνος· ἐξαιροῦνται αἱ εἰς
χων μετοχαί.

ιή. Τὰ εἰς λωρ, μωρ, φωρ, χωρ· κέλωρ—ωρος, ἔλωρ—
ωρος, τέκμωρ—ωρος, φῶρ—ωρος, ἰχώρ—ῶρος.

ιθ'. Τὰ εἰς ως· ἤρωσ—ἤρωος—ἤρωϊ—ἤρωα, χρώσ—
χρωτός.

κ'. Τὰ εἰς ωψ· κώνωψ—ωπος, κύκλωψ—ωπος· ἐξαι-
ροῦνται τὰ Λιθίοψ—Λιθίοπος, Κέκρωψ, Πέλωψ, μέρωψ, ἔ-
πωψ, Δόλωψ, Δρύωψ—οπος.

*Περὶ τῆς ἀλλαγῆς τρέποντα τὸ ω τῆς ὀνομαστικῆς
εἰς ο ἐν ταῖς πλαγαῖς πτώσεσι.*

ά. Τὰ ῥηματικά, ὅσα παράγονται ἐκ τοῦ ἐνεστώτος· ὡς
τέκτων—τέκτονος, ἀηδῶν—ἀηδόνας, εἰκῶν—εἰκόνος κλπ.

β'. Τὰ εἰς μων ῥηματικά, τὰ σημαίνοντα τὸν ἐνεργούν-
τα ἢ πράττοντα τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον. Φιλήμων—
Φιλήμωνος—ωνι—ονα, ἡγεμών—όνος—ωνι—ονα κλπ. ἐκ

πούτων ἐξαίρουνται ὅσα λαμβάνονται ὡς περιεκτικά· ὡς κλαυθμῶν—κλαυθμῶνος, χειμῶν—χειμῶνος—χειμῶν—χειμῶνα.

γ'. Τὰ ῥηματικά τὰ λήγοντα εἰς τωρ· ῥήτωρ—ῥήτορος—ῥήτορα, εἰσπράκτωρ—εἰσπράκτορα κλπ, πλὴν τῶν ληγόντων εἰς λωρ, χωρ, μωρ, φωρ ὡς εἶπομεν.

δ'. Αἱ μετοχαὶ τῶν βαρυτόνων· λείπων—λείποντος κλπ.

ε'. Τὰ ἐπίθετα· σώφρων—σώφρονος, γείτων—γείτονος—γείτονα κλπ.

ς'. Τὰ συγκριτικά εἰς ὠν· μείζων—μείζονος—μείζονας, καλλίων—καλλίωνος κλπ.

ζ'. Τὰ εἰς δων ὀξύτονα προσηγορικά· σινδῶν—σινδόνος—σινδόνη, πλὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων Ποσειδῶν—Ποσειδῶνος—ῶνα, Καλυδῶν—ῶνος, Σιδῶν—ῶνος.

η'. Τὰ εἰς ὠν προσηγορικά· χίων—χιόνος—χιόνα, κίων—κίωνος, βραχίων—κίωνος—κίονα.

θ'. Τὰ σχηματίζοντα τὸ θηλυκὸν εἰς αῖνα· λέων—οντος (λέαινα), δράκων—δράκοντος (δράκαινα), πλὴν τοῦ Λάκων—Λάκωνος (Λάκαινα).

ι'. Τὰ εἰς ὠν καὶ αῶν κύρια· Λαοκόων—Λαοκόοντος, Μαχάων—Μαχάοντος.

•••••

Περὶ παραληγουσῆς ῥημάτων.

Τὰ εἰς αῖω βρύοντα γράρονται διὰ τοῦ αῖ· καθὼς πα-

λαίω, κλαίω, καίω· τὰ δὲ περισπώμενα διὰ τοῦ ε' ὡς πνέω, θέω, χέω κτλ.

Τὰ εἰς αἰνω γράφονται διὰ τοῦ αἰ' ὡς σημάκνω, ἐθγαίνω, πλὴν τοῦ μένω, στένω, σθένω, πένομμι.

Τὰ εἰς αἰρω διὰ τοῦ αἰ' καθὼς χαίρω, ἀσπαίρω, πλὴν τοῦ φέρω καὶ δέρω, τὸ ὁποῖον καὶ διὰ τοῦ αἰ' γράφεται (δαίρω).

Τὰ εἰς εθω διὰ τοῦ ε' φλεγέθω, πλὴν τοῦ αἶθω.

Τὰ εἰς εζω διὰ τοῦ ε' πιέζω, πλὴν τοῦ παίζω.

Τὰ εἰς ιζω διὰ τοῦ ι' νομίζω, ἀλωνίζω, πλὴν τοῦ χρίζω, δανείζω, ἀθροίζω, καὶ τινων μιμηλῶν, τὰ ὅποια γράφονται διὰ τοῦ υ' ὡς τρύζω, γογγύζω, ὀλολύζω, κλύζω, βαύζω κλπ.

Τὰ εἰς ἰλλω ὑγρόληκτα διὰ τοῦ ι' καὶ μὲ δύο λ' ὡς τίλλω, ποικίλλω.

Τὰ εἰς ινω δισύλλαβα γράφονται διὰ τοῦ ι' καθὼς κλίνω, κρίνω, πίνω, πλὴν τοῦ πλύνω, τείνω, κτείνω· ἐάν δὲ ᾖναι ὑπερδισύλλαβα, καὶ ἔχωσι πρὸ τοῦ ινω σύμφωνον γράφονται διὰ τοῦ υ' ὡς αἰσχύνω, μολύνω, σεμνύνω, καλλύνω, πλὴν τοῦ ὠδίνω, ἀρίνω καὶ ὀρίνω. Ἐάν δὲ ἔχωσι πρὸ τοῦ ινω φωνῆν γράφονται διὰ τοῦ εἰ' καθὼς φαείνω, ἐλεείνω.

Τὰ εἰς ἰλλω γράφονται μὲ δύο λ' βάλλω, στέλλω, πλὴν τοῦ θέλω, βούλω, μέλω, πέλω.

Τὰ εἰς υω μὲ υ' ὡς πτύω, κωλύω, μηνύω, πλὴν τοῦ τίω, κίω, κυλίω, σείω κλείω.

Τὰ εἰς ὠθω μὲ ωι ὡς κλιόθω, ὠθω, βιβλιοθήκη καὶ Μουσείο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας, Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Τὰ εἰς ὦζω μὲ ω· καθὼς σώζω, οἰμώζω, πλὴν τοῦ ὄζω, δεσπόζω.

Τὰ εἰς ὠχω μὲ ω· ῥώχω.

Τὰ εἰς ὠττω μὲ ω καὶ μὲ δύο τ' ὑπνώττω, λιμώττω, πλὴν τοῦ ἀρμώττω.

Σύμμικτοι καθόρες.

Ὅταν τὸ πρῶτον μέρος τῆς λέξεως τελειόνη εἰς βραχὺ φωνῆεν, ἢ εἰς ν, καὶ τὸ δεύτερον ἀρχίζη ἀπὸ ρ, τότε διπλασιάζεται τὸ ρ· ὡς ἐπὶ καὶ ῥῆμα=ἐπίρρημα, α στερητικὸν καὶ ῥωστός=ἄρρωστος, βλάχου καὶ ῥαῦτι=βλαχόρραυτι, πάλιν καὶ ῥοῦς=παλιόρροια, πᾶν καὶ ῥῆσις=παρῥησία.

Πᾶν ῥῆμα μακροκατάληκτον ἐπὶ τῆς ληγούσης τονιζόμενον περισπᾶται ὡς ληρθῶ, ληρθῆς, πλὴν τοῦ χρῆ καὶ φῆς.

Αἱ καταλήξεις τῶν ῥημάτων, αἵτινες δὲν προέρχονται ἐκ συναϊρέσεως, εἶναι βραχεῖαι· ὡς ἀφιασιν, ἀφῆκα, ἀφῆκας, ἀφῆκην.

Τὸ καλὸς ὅταν ᾖναι πρῶτον συνθετικὸν διπλασιάζει τὸ λ' καθὼς Καλλίνικος, Καλλέργης κλπ. πλὴν τοῦ καλόγηρος, καλότυχος, καλόμοιρος, καλόφωνος, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν νεωτέρων συνθέσεων. Ὅταν δὲ τὸ καλὸς ᾖναι δεύτερον συνθετικὸν δὲν διπλασιάζει τὸ λ' ὡς φιλόκαλος, πάγκα-

λος Διηγήσεις Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσείο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Όταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἦναι ὀβελός, ὀμαλός, ὀδύνη, ὄρος, ὀμόω, ὄφελος, ὄφθαλμός, ὄλλυμι, ὄνυξ, τρέπει τὸ ο εἰς ω· καθὼς διώβολος, ἀνώμαλος, ἀνώδυνος, ὑπώρεια, συνωμοσία, ἐπωφελής, μελανώφθαλμος, ἐξώλης, παρωνυχίς. Τὰ δὲ ἔχοντα τὸ δεύτερον συνθετικὸν ὀλεθρος καὶ ὄροφος τρέπουσι τὸ ο εἰς ω, ὅταν ἔχωσι τὴν πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν βραχεῖαν· ὡς ἀνώλεθρος, διώροφος· ἐὰν δὲ ἔχουν αὐτὴν μακρὰν, γράφονται διὰ τοῦ ο· ὡς ψυχόλεθρος, ὑπόροφος. Τὰ δὲ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὀρύσσω γράφονται μὲ ω μὲν, ἐὰν ἔχωσι τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν· ὡς τοιχωρύχος, τυμβωρύχος, μὲ ο δὲ, ἐὰν ἔχωσι αὐτὴν μακρὰν· ὡς τοιχαρύκτης, τυμβορύκτης.

Όταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦναι ῥῆμα, τότε, ἐὰν μὲν ἦναι ἐνεστώς τρέπεται τὸ ω εἰς ε· ἄρχω καὶ κακόν=ἀρχέκακος, πλὴν τοῦ ἐβελόπονος, φυγόδικος, ἀρχιθέωρος, ἀρχιεπίσκοπος, μισόκαλος, καὶ τῶν ἐκ τοῦ λείπω· λαμποτάκτης, λιπόσαρκος, λιπόνεως· ἐὰν δὲ ἦναι μέλλον, τρέπεται τὸ ω εἰς ι· ὡς κρύψω καὶ νοῦς=κρυψίνους, τέρψω καὶ χορῆς=τερψίχορος, ἐξαιρεῖται τὸ μιζοθάμβωρος, μιζόθριξ, κυσόςυλον.

Τὰ εἰς ζω ἔχουν χαρακτηριστῆρα δ· ὡς κομίζω (κομιδῆ). Τὰ ἡχητικὰ ἢ φωνητικὰ ἔχουν γ· καθὼς στενάζω (στεναγῆ), μέλλων στενάζω, οἰμώζω—οἰμώζω, κράζω—κράζω κλπ.

Ἄλλοτε γ καὶ ἄλλοτε δ ἔχουν τὰ, βραστάζω—βραστάσω καὶ βραστάζω, ἀρπάζω—ἀρπάζω καὶ ἀρπάσω, νυστάζω—νυστάσω καὶ νυστάζω. Δύο δὲ γ ἔχουσι τὰ, κλάζω—κλάγζω, πλάζω—πλάγζω, σαλπίζω—βσαλπιγίζωη καὶ

Τὰ παράγωγα δὲν φυλάττουσιν οὔτε τὴν αὐξήσιν οὔτε τὴν ἀναδιπλασιασμόν· ὡς γέγραμμαι, γράμμα· ἤλουσμαι, ἄλουσμα· ἐξαιρείται τὸ, πεπειθῆσαι, ὁδωδῆ, ἀγωγῆ.

Τὰ τριτόκλιτα φυλάττουσι τὸν τόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὅπου τὸν ἔχει καὶ ἡ ὀνομαστική· ὡς πατρίς—πατρίδος—πατρίδα, πατρίδος, ἐκτὸς τῆς γενικῆς πληθυντικῆς, καθ' ἣν τὰ προπαροξύτονα καταβιβάζουσι τὸν τόνον· καθὼς φιλόπατρις—φιλοπάτριδες—φιλοπατριδῶν.

Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος ὀνόματος πόλεως ᾖ ἐπίθετον, καὶ τελειόνη εἰς η, τότε τὸ η τρέπεται εἰς ο· ὡς Μεγάλη καὶ πόλις=Μεγαλόπολις· ὅταν δὲ τελειόνη εἰς α, τότε γράφεται ἐν παραθέσει· ὡς ἱερά καὶ πόλις=ἱεράπολις, νέα πόλις=νεάπολις. Ὅταν ὅμως τὸ πρῶτον συνθετικὸν ᾖ καὶ κύριον ὄνομα γένους ἀρσενικοῦ, τότε τίθεται ἡ γενική τοῦ ὀνόματος· καθὼς Κωνσταντίνου καὶ πόλις=Κωνσταντινούπολις, Πέτρου πόλις=Πετρούπολις, Πέλοψ γενεῖα. Πέλοπος καὶ νῆσος=Πελοπόννησος, τρεπομένου ἀνωμάλως τῷ σ. εἰς ν. Ἐὐν δὲ τὸ πρῶτον συνθετικὸν ᾖ γένους θηλυκοῦ, ἡ πόλις γράφεται ὁμωνύμως, δηλαδὴ ἐὰν ἡ γυνὴ ὀνομάζεται Εὐγενία, καὶ ἡ πόλις θά ὀνομασθῆ Εὐγενία, ἢ Εὐγενιάς.

Περὶ παραγωγῆς.

Κατ' ἀρχὰς αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων ἦσαν ὀλίγαι, καὶ τὰ παρασάτυπα τῶν ἰδεῶν, Βῆσαι καὶ Οὐρεῖς, κίτταν ὀλίγαι Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας. Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

καὶ μονοσύλλαβοι, ἵνα τὰς ἐνθυμῶνται· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἀφοῦ ἠῤῥηθησαν αἱ ἀνάγκαι καὶ αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων, συντηρηθησαν καὶ αἱ λέξεις, ληφθεῖσαι αἱ μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, αἱ δὲ κατὰ συνθήκην. Καὶ ἐξ αὐτῶν μὲν τῶν πραγμάτων ἐσχηματίσθησαν αἱ πρωτότυποι λέξεις, ἐξ ὧν καὶ αἱ πεποιημένοι ἢ μιμηταί, παραχθεῖσαι ἐκ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως· ὡς βέω ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ ὕδατος· φλοίσθος ἐκ τοῦ ἤχου τῆς θαλάσσης, πρήθω ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ πυρός, κράζω ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ κόρακος· γράφω ἐκ τοῦ ἤχου τῆς γραφίδος κλπ. Αἱ δὲ κατὰ συνθήκην ληφθεῖσαι εἶναι καὶ αὐταὶ πλεῖσται· ὡς δένδρον, ξύλον, χόρτος, ῥάβδος, πῦρ, πέτρα, λίθος, σίδηρος, χαλκός, χρυσός, κτλ. κτλ.

Περὶ ὀνομάτων.

Τὰ ὀνόματα ἄλλα μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων, καὶ λέγονται ῥηματικά, ἄλλα δὲ ἐξ ὀνομάτων, καὶ λέγονται παρώνυμα.

Ὀνόματα παραγόμενα ἐκ ῥημάτων.

Πηγαί παραγωγῆς τῶν ῥηματικῶν ὀνομάτων εἶναι ὁ ἐνεργητικὸς ἐνεστώτης καὶ παρακείμενος, ὁ ἀόριστος δευτέρος καὶ τὰ τρία πρόσωπα τοῦ παθητικῆς παρακειμένου.

1. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐνεργητικῆς ἐνεστώτος, παρακειμένου καὶ ἀόριστου δευτέρου παράγονται τὰ λήγοντα εἰς ος, η, εια, α, εως οἷον λέγω, λέγος, εἴρω, εἶρα καὶ εἶρος· ἐδώ,

ἔδωδ' ἢ βασιλείῳ, βασιλείᾳ· γράφω, γραφεύς· ἔφυγον, φυγή.
Καὶ τὰ μὲν εἰς ος φανερόνουν πάθος· ὡς ἀπόστολος, ὑπό-
τροφος, λυκάτονος, λιθόβολος κλπ. ἔξαιροῦνται τὰ, ἡνίο-
χος, πρόδρομος, ἐπίσκοπος, διάβολος κλπ, καθὼς καὶ τὰ
παροξύτονα σύνθετα· λαχανοφάγος, κρεωφάγος, καὶ τὰ ὀξύ-
τονα· λοχαγός, γεωργός κλπ. Τὰ δὲ εἰς η εἶναι παθητικά ἢ
ἐνεργητικά· ὡς ἡ τροπή τῶν ἐχθρῶν· ἢ ἀποστολή τῶν δούρων·
ἀληθής (ὁ μὴ λανθασμένος)· εὐτραπής (ὁ θρεμμένος). Τὸ δὲ
θυμοδακῆς, ἐπωφελής καὶ λοιπὰ εἶναι ἐνεργητικά.

Τὰ εἰς εια καὶ α φανερόνουν ἀπλῶς ἐνέργειαν τοῦ ῥήμα-
τος ἀφαιρεμένην· ὡς βασιλεία φορᾶ.

Τὰ εἰς ευσ καὶ τὰ θηλυκά τούτων εἶναι ἐνεργητικά· ὡς
κοπεύς, κοπίς·

2. Ἐκ δὲ τῶν τριῶν προσώπων τοῦ παθητικοῦ παρα-
κειμένου παράγονται τὰ ἐξῆς.

α. Ἀπὸ τὸ πρῶτον πρόσωπον γίνονται ὀνόματα λήγον-
τα εἰς μα, μων, μη, καὶ μος. Καὶ τὰ μὲν λήγοντα εἰς μα
εἶναι, παθητικά· ὡς γέγραμμαι—γράμμα (γεγραμμένον).
τὰ δὲ εἰς μων φανερόνουν ἐνέργειαν· ὡς ναήμων ἐκ τοῦ νε-
νῆμαι· τὰ δὲ εἰς μη φανερόνουν συγκεκριμένον, ἢ ἀφρη-
μένην ἔννοιαν· ὡς γνώμη, γραμμή· τὰ δὲ εἰς μος φανερόνουν
ἀφρημένον τι· ὡς ὄλυρος, ἢ συγκεκριμένον· ὡς πορθμός.
Σημειωτέον δ' ὅτι πολλάκις ταῦτα λαμβάνουσι σ πρὸ τῆς
παταλήξεως, ἐνῶ ὁ πρακείμενος, ἐξ οὗ παράγονται, δὲν
ἔχει τοιοῦτον· ὡς δέδεμαι—δεσμός· ἄλλα δὲ λαμβάνουν
σ καὶ θ· ὡς ἐκ τοῦ ἴσμαι—ισμός· τίνα δὲ λαμβάνουσι μά·

νον θ' ὡς ἐκ τοῦ βκίνω—(βέβαμαι), βαθμός· ἐκ τοῦ περῶ
—πορθμός κλπ.

β'. Ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου προσώπου τοῦ παθητικοῦ πα-
ρακειμένου γίνονται ὅλα τὰ εἰς ις καὶ σις, τὰ ὅποια εἶναι
παθητικά· ὡς θέρμανσις καὶ θερμασία. Ταῦτα, ἐάν ὁ παθη-
τικός μέλλων ἐκτείνῃ τὸ φωνῆεν, τὸ ἐκτείνουν καὶ αὐτά·
ὡς ποιηθήσομαι—ποίησις· ἐάν ὅμως δὲν τὸ ἐκτείνῃ ὁ πα-
θητικός μέλλων, οὐδ' αὐτὰ τὸ ἐκτείνουν· ὡς εὔρεθήσομαι—
εὔρεσις.

γ'. Τὰ δὲ ἐκ τοῦ τρίτου προσώπου παραγόμενα λήγουν
εἰς τῆς, τῆρ, τῶρ, τος καὶ τεος· ἐκ τούτων τὰ μὲν εἰς τῆς,
τῆρ, καὶ τῶρ σημαίνουσιν ἐνέργειαν· ὡς κριτής, σωτήρ, ῥή-
τωρ· τὰ δὲ εἰς τος καὶ τεος σημαίνουσι, τὰ μὲν εἰς τος τὸν
παθόντα, τὰ δὲ εἰς τεος, τὴν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ. Ση-
μειωτέον ὅμως, ὅτι τινὰ τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ στερητικοῦ
α καὶ ἐξ ἄλλων μορίων σημαίνουσι καὶ ἐνέργειαν· ὡς ἀγευ-
στος (ὁ μὴ γευόμενος), ἀναίσθητος κλπ.

Τὰ εἰς εὖς καὶ τῆρ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ὡς κο-
πεύς, σωτήρ· τὰ δὲ εἰς τῶρ ἐπὶ τῆς παραληγούσης· ὡς
ῥήτῶρ.

Τὰ εἰς τῆς, ἐάν μὲν ἦναι δισσύλλαβα, τονίζονται ἐπὶ τῆς
παραληγούσης· ὡς δείκτης, δότης, πλὴν τοῦ κριτής καὶ
ληστής· ἐάν δὲ ἦναι ὑπερδισσύλλαβα, καὶ ἔχῃσι τὴν παρα-
λήγουσαν μακρὰν, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ὡς ποιη-
τῆς, μαθητῆς· πλὴν τοῦ πλανήτης, κομήτης, κυβερνήτης,
χορεύστῆς, διμάχῆς, δυνάστῆς· ἐάν ὅμως ἔχῃσι πλὴν παρα-

λήγουσαν βραχεῖαν παροξύνονται ὡς ἰκέτης, ἐργάτης· πλὴν τοῦ εὐρέτης, τὸ ὅποιον καὶ εὐρέτης εὐρίσκεται.

Τούτων τὰ θηλυκὰ ἄλλα μὲν καταλήγουσιν εἰς τις καὶ τρεις· ὡς ἐκ τοῦ αὐλητής—αὐλητής καὶ αὐλητρίς· ἄλλα δὲ εἰς τρια· ὡς ἐκ τοῦ ψάλτης—ψάλτρια· ἄλλα δὲ εἰς τετρα· ὡς ἐκ τοῦ δοτήρ—δότειρα.

δ'. Ἐκ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου παράγονται καὶ τὰ εἰς τέριον, καὶ σημαίνουσι τόπον καὶ ὄργανον ὡς δικαστήριον, ποτήριον, θυμιατήριον. Ἐκ τούτων δὲ πάλιν παράγονται καὶ τὰ εἰς τρα καὶ τρον, καὶ φανερόνουσι τὰ μὲν εἰς τρα τόπον καὶ ὄργανον ὡς παλαίστρα, ζύστρα· τὰ δὲ εἰς τρον, ὄργανον ὡς χειρόμακτρον· τινὰ δὲ καὶ μισθόν, καὶ κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν· ὡς διδάκτρα, λύτρα, σύλληπτρα· τὰ δὲ εἰς τρος, παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς τηρ, ἔχουσι κτητικὴν δύναμιν· ὡς οἰκτρός (ἐκ τοῦ εἶλω, οἶκται, οἰκτῆρ, οἰκτῆριος, καὶ κατὰ συγκοπὴν οἰκτρός)· ἰατρός (ἐκ τοῦ ἰῶμαι, ἰαται, ἰατῆρ, ἰατῆριος—ἰατρός)· οἰστρος (ἐκ τοῦ ἰω, ὦσται, οἰστῆριος—οἰστρος).

Ὅνόματα παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων.

Ταῦτα δὲ εἶναι συγκριτικά, ὑπερθετικά, οὐσιαστικά ἀφρημένα, κτητικά, περιεκτικά, πατρωνυμικά, ἐθνικά καὶ μεγεθυντικά.

α'. Συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά δὲν σχηματίζονται οὔτε ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν, πλὴν τῶν ἐξ ἧς, κλεπτής, κλεπτί-
Μουσείο της Ελληνικής Σχολῆς Δημητσάνας.
Ιστορικό Αρχεῖο Γορτυνίας

στερος, κλεπτίστατος· ύβριστής, ύβριστότερος, ύβριστότατος· βασιλεύς, βασιλεύτερος, βασιλεύτατος· κύων, κύντερος· καί ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτότατος· οὔτε ἐξ ὄλων τῶν ἐπιθέτων· διότι ὅσα δὲν σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα διάφορον, ταῦτα δὲν ἔχουσι παραθετικά· ὡς λ. γ. τὰ ἐπίθετα θνητός, νεκρός, ἀθάνατος δὲν ἔχουν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν.

Ὅλα τὰ εἰς ος ἐπίθετα ποιοῦσι τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ο(ω)τερος καὶ ο(ω)τατος μετὰ μὲν, ὅταν ἡ πρό τοῦ ο συλλαβὴ ᾖ βραχεῖα· ὡς ἀγιώτερος, ἀγιώτατος· πλὴν τοῦ στενότερος καὶ κενότερος· μετὰ δὲ, ὅταν ἡ πρό αὐτοῦ συλλαβὴ ᾖ μακρὰ φύσει, ἢ θέσει· ὡς δικαιοτέρος, ἐνδοξότερος.

β'. Οὐσιαστικὰ ἀφρημένα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς ια, εια, οια, της καὶ συνη.

Καὶ τὰ μὲν εἰς ια παράγονται ἐκ τῶν ἐπιθέτων, τῶν ληγόντων εἰς ος, ης, ων, αζ· ὡς σοφός—σοφία· εὐτυχής—εὐτυχία· εὐδαίμων—εὐδαιμονία· βλάξ—βλακία.

Τὰ δὲ εἰς οια ἐκ τῶν εἰς ος—ους· ὡς εὐνοια κλπ.

Τὰ δὲ εἰς της, τητος, ἐκ τῶν εἰς ος· ὡς ἐκ τοῦ ἴσος—ιάότης. Τὰ δὲ εἰς συνη, ἐκ τῶν εἰς ος καὶ ων· ὡς ἅγιος—ἀγιοσύνη· σώφρων—σωφρασύνη, τὰ ὅποια παραλήγον εἰς ω, ἐάν ἡ πρό τοῦ ος συλλαβὴ ᾖ βραχεῖα· ὡς ἀγιοσύνη.

γ'. Τὰ κτητικὰ ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις· ιος, ιαιος, οιος, ειος, φος, ικος.

Ἐκ τούτων τὰ μὲν εἰς ἰος, αἰος, οἰος, φος φανερόνουςι τὸ ἀνήκον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ρίζης δηλούμενον· ὡς ἐσπέρα—ἐσπέριος· ῥώμα—ῥωμαῖος· ἄλλος—ἄλλοτος· σπουδῆ—σπουδαῖος· πατήρ—πατρός—πατρῶος. Ὅλα τὰ εἰς ἰος ἔχουσι τὸ ι βραχὺ, τὸ ὁποῖον συναιρεῖται πολλάκις μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν εἰς διαφόρους διφθόγγους.

δ'. Τὰ εἰς ἰκος φανερόνουςι κτήσιν, καὶ γράφονται μὲ ι βραχὺ· ὡς βασιλικός (βασιλικώτερος)· πλὴν τοῦ ἀστυκός, θηλυκός, ἀλυκός, Λιθυκός, καὶ τινων ἄλλων γραφομένων μὲ εἰ· ὡς δανεικός, Κεραμεικός, Σαμαρεικός, Δαρεικός, Δεκελεικός. Ἐνταῦθα προσθετέα καὶ τὰ εἰς εἰνος· ὡς δεινός (δέος)· ὑγιής—ὑγιεινός. Ταῦτα, εἴαν προέρχωνται ἐκ συνηρημένης κλίσεως γράφονται διὰ τοῦ εἰ· ὡς φωτεινός· ἄλλως γράφονται διὰ τοῦ ι, καὶ προπαροξύνονται μὲν, ὅταν σημαίνωσιν ὕλην· ὡς λίθινος, ξύλινος· ὀξύνονται δὲ, ὅταν σημαίνωσι πλησμονὴν ἢ χρόνον· ὡς πεδινός, χθεσινός.

ε'. Τὰ εἰς ἰμος φανερόνουςι τὸν ἐπιτήδειον νὰ ἐνεργήσῃ ἢ νὰ πάθῃ, καὶ παραλήγουσιν εἰς ι μακρὸν μὲν εἰς τὰ δυσύλλαβα· ὡς μῆμος· βραχὺ δὲ εἰς τὰ ὑπερδυσύλλαβα· ὡς χήσιμος· πλὴν τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ τιμή, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ ι μακρὸν· ὡς ἔντιμος (ἐντίμωτατος), καὶ πλὴν τοῦ θυμός· καὶ τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ θυμός, ἔχοντος τὸ υ μακρὸν· ὡς πρόθυμος (προθυμότερος). Ἀλόμνη ἐξαιροῦνται τὰ, ἔτοιμος, ἔτυμος, λοιμός, λιμός, ἔρκμος, κημός (γαληνάρι). Ἐτε δὲ προσθετέα καὶ τὰ εἰς κρος, τὰ ὁποῖα φανερόνουςιν ἐνεργειαν, καὶ γράφονται διὰ τοῦ η· ὡς πονηρός· πλὴν τοῦ

βδελυρός, λιγυρός, βλοσυρός, άλμυρός, ισχυρός, γλαφυρός, όχυρός, έχυρός κλπ.

ς'. Τὰ περιεκτικὰ παράγονται ἐξ όνομάτων, καί σημαίνουσι τόπον περιέχοντα πολλά τῶν πραγμάτων, ἢ προσώπων, δηλουμένων ὑπό τῆς ρίζης, καί λέγουσιν ἄλλα μὲν εἰς ων—ωνος, φυλάττοντα τὸ ω εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὡς ἐλαιῶν—ώνος· ἄλλα δὲ εἰς ιτις καί εἰς ωνιά· καθὼς γυναικωνίτις, ῥοδωνιά.

ζ'. Περὶ πατρωνομικῶν, ἔθνικῶν, ὑποκοριστικῶν καί μεταθυστικῶν βλέπε ἐν οἰκείῳ τόπῳ τῆς γραμματικῆς.

~~.....~~

Περὶ παραγωγῆς ῥημάτων.

Παράγονται τὰ ῥήματα ἄλλα μὲν ἀπὸ ἄλλα ῥήματα ὡς ἔγω—ἰκνέομαι, στάω—ἵστημι· ἄλλα δὲ ἐξ όνομάτων ὡς βοή—βοάω, δῆλος—δηλόω· ἄλλα δὲ ἐξ ἐπιρρημάτων ὡς χωρίς—χωρίζω, οἴμοι—οἰμώζω, καί καταλήγουσιν εἰς αω, ιαω, σειω, ειω, ευω, αινω, υνω, οω, ζω, (αζω, ωζω, ιζω), ωττω, σλω.

1. Τὰ εἰς αω γίνονται ἐξ όνομάτων, καί φανερόνουν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν ὑπερβολικὴν καί ἐπιθυμίαν· ὡς κομιάω, ὄρμιάω, θανατάω.

2. Τὰ εἰς ιαω καὶ σειω φανερόνουν ἐπιθυμίαν, καί γί-

νοῦνται τὰ μὲν εἰς ἰαω ἐξ ὀνομάτων· ὡς στρῆτηγιάω· τὰ δὲ εἰς σειω ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος· ὡς γελάσω—γελασεῖω, καὶ λέγονται ἐφετικά.

3. Τὰ εἰς εω γίνονται ἐξ ὀνομάτων, καὶ φανερόνουσιν ἡ ἐνέργειαν· ὡς ποιέω, φιλέω· ἢ πάθος· ὡς πονέω, ἢ μεσότη-
τα· ὡς πλουτέω.

4. Τὰ εἰς ευω φανερόνουσιν ἐνέργειαν· ὡς φρονεύω· μεσό-
τητα· ὡς παρθενεύω, καὶ συλλογῆν· ὡς κλαυθεύω, ξυλεύο-
μαι.

5. Τὰ εἰς αινω καὶ υνω φανερόνουσι καὶ αὐτὰ ἐνέργειαν·
ὡς λευκαίνω, παχύνω.

6. Τὰ εἰς οω φανερόνουσιν ἐνέργειαν· ὡς ἐλευθερώω· ἡ
πρόσαψιν εἰς τὸν τύπον· ὡς σταυρώω· ἢ προσκόλλησιν εἰς
αὐτό, ὡς πτερόω (καλλῶ πτερά).

7. Τὰ εἰς αζω σημαίνουσιν ἐνέργειαν· ὡς θυμιάζω.

8. Τὰ εἰς ωζω παριστάνουσι φωνὰς ζώων· ὡς ὁ κόραξ
κρώζει.

9. Τὰ εἰς ἰζω παριστάνουσι φωνὰς ζώων· ὡς ὁ ἵππος
χρεμετίζει, ἢ μίμησιν ἡθους ἢ γλώσσης ἔθνους ἢ προσώπου·
ὡς Ἑλληρίζω, Φιλιππίζω· ἢ ἀπλῶς ἐνέργειαν· ὡς κομιζέω,
ἢ ἐνέργειαν ἀδιάκοπον· ὡς ἐρπύζω. Ταῦτα δὲ τὰ τελευταῖα
λέγονται θαμιστικά.

10. Τὰ εἰς ωττω ἢ ωσσω παράγονται ἐξ ὀνομάτων, καὶ
σημαίνουσιν ἐνέργειαν· καθὼς ὑγράσσω (ποιῶ τι ὑγρὸν), ἢ
μεσότητα· ὡς ὑπνώττω (ἔχω ὑπνον), ἀμβλυώττω (εἶμαι
ζοντόφθαλμος).

11. Τὰ εἰς σκω φανερόνουσιν ἀρχὴν, καὶ λέγονται ἐνερ-
κτικά· ὡς γενειάσκω, γηράσκω.

Περὶ συνωνύμων καὶ διαφόρων λέξεων.

A.

Ἄβρα καὶ αὔρα· ἄβρα μὲν εἶναι ἡ ὑπερέτρια· αὔρα δὲ
ὁ λεπτός ἀνεμος τῆς προίτης.

Ἄγνός—οὔ, καὶ ἀγνός—ῶτος. ἀγνός μὲν εἶναι ὁ κα-
θαρός· ἀγνός δὲ, ὁ ἀγνώριστος.

Ἄγω, φέρω καὶ κομίζω· τὸ μὲν ἄγω λέγεται δι' ἐμφυ-
χά· ὡς ἄγουσι τὸν Ἰησοῦν· τὸ φέρω, δι' ἀψυχα· ὡς φέρουσι
τὸν νεκρόν· τὸ δὲ κομίζω ἐπ' ἀμφοτέρων.

Ἄγροϊκος καὶ ἄγροικος· ἀγροϊκος μὲν εἶναι ὁ εἰς τὸν ἀ-
γρὸν κατοικῶν· ἄγροικος δὲ, ὁ ἀγριος τὸν τρόπον.

Ἄδελός καὶ ἀδαιτής· ἀδελός μὲν εἶναι ὁ ἀφοβός· ἀδαιτής δὲ,
ὁ ἀμαθής·

Ἄθλος καὶ ἄθλον· ἄθλος μὲν εἶναι ὁ ἀγών· ἄθλον δὲ,
τὸ βραβεῖον·

Ἄϊνος καὶ ἔνος· αἴνος, ὁ ἐπαινος· ἔνος, ὁ περυσινός.

Ἀισχύνη καὶ ἐντροπή· αἰσχύνη μὲν λέγεται διὰ πεπραγ-
μένα ἁμαρτήματα· ἐντροπή δὲ διὰ παρόντα.

Αἰκία καὶ ὕβρεις· αἰκία μὲν εἶναι αἱ πληγαὶ καὶ κα-
(ΑΠΑΝΘ. ΟΡΘΟΓΡ.) 3.

κώσεις· ὕβρεις δὲ, αἱ ἀτιμίαι συνωδευόμεναι μὲ κακώσεις
καὶ πληγὰς.

Αἰπόλος καὶ ποιμὴν· αἰπόλος μὲν εἶναι ὁ βοσκὸς τῶν
αἰγῶν· ποιμὴν δὲ, ὁ βοσκὸς τῶν προβάτων.

Ἄκται καὶ θίνες διαφέρουσιν· ἀκται μὲν εἶναι οἱ πετρώ-
δεις τόποι τῆς θαλάσσης· θίνες δὲ, οἱ ἀμμώδεις τόποι.

Ἄκόντιον καὶ δόρυ· ἀκόντιον μὲν εἶναι τὸ ἀκοντιζόμενον
κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· δόρυ δὲ, τὸ κρατούμενον ξύλον, δι' οὗ
ἀπέκρουον τὴν προσβολὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐπετίθεντο
κατ' αὐτῶν.

Ἄλλος καὶ ἄλως· ἄλλος μὲν εἶναι ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀνω-
νυμία· ἄλως δὲ, τὸ ἄλῳν.

Ἄμμα καὶ ἄμμα· ἄμμα μὲν εἶναι τὸ ἀθροίσεως ἐπίρρημα·
ἄμμα δὲ, ὁ κόμθος, τὸ δέσιμον.

Ἄνδραγαθία καὶ ἀνδρία· ἀνδραγαθία μὲν λέγεται ἐπὶ
ψυχῆς καὶ σώματος· ἀνδρία δὲ, ἡ σωματικὴ δύναμις.

Ἄνάμνησις καὶ ὑπόμνησις· ἀνάμνησις μὲν λέγεται, ὅταν
τις ἐνθυμηθῇ τὰ περασμένα μόνος του· ὑπόμνησις δὲ, ὅταν
ἄλλος τοῦ τὰ ἐνθυμίσῃ.

Ἄντικρῦ καὶ ἄντικρυς· ἀντικρῦ μὲν σημαίνει τὸ ἀπέναν-
τι· ἄντικρυς δὲ, τὸ φανερώς.

Ἄναβάτης καὶ ἐπιβάτης· ὁ μὲν ἀναβάτης ἐπὶ ἵππου· ὁ
δὲ ἐπιβάτης ἐπὶ πλοίου.

Ἄστυ καὶ πόλις· ἄστυ μὲν δηλοῖ τὸ κτίσμα· πόλις δὲ,
καὶ τὸ κτίσμα καὶ τοὺς πολίτας.

Δημόσια Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Ἄστρον καὶ ἀστήρ· ἄστρον μὲν εἶναι τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων σχηματιζόμενον ζώδιον· ἀστήρ δὲ, εἷς.

Αὐχὴν καὶ δέρη· αὐχὴν μὲν τὸ ὄπισθεν τοῦ τραχήλου· δέρη δὲ, τὸ ἔμπροσθεν· ὄθεν καὶ περιδέραιον, τὸ γιουρδάνι.

Β.

Βιῶ καὶ ζῶ· βιῶ μὲν λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων· ζῶ δὲ, ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ φυτῶν.

Βλέφαρα καὶ βλεφαρίδες· βλέφαρα μὲν εἶναι τὰ ἐπικλειόμενα δέρματα· βλεφαρίδες δὲ, αἱ τρίχες τῶν βλεφάρων.

Βοῦς, μόσχος καὶ ταῦρος· βοῦς μὲν εἶναι ὁ τέλειος· μόσχος δὲ, ὁ νεογνός· ταῦρος δὲ, τὸ ἀμουνούχιστον βῆδι.

Δ.

Δεῖγμα καὶ δῆγμα· δεῖγμα μὲν εἶναι τὸ δεικνυόμενον· δῆγμα δὲ, τὸ δάγκασμα.

Διαβόητος καὶ περιβόητος· διαβόητος μὲν λέγεται ἐπὶ κακίᾳ· περιβόητος δὲ, ἐπ' ἀρετῇ.

Διπλοῦν καὶ διπλάσιον· διπλοῦν μὲν θεωρεῖται κατὰ μέγεθος· διπλάσιον δὲ, κατὰ ἀριθμὸν.

Διφθέρα καὶ μηλωτή· διφθέρα μὲν εἶναι τὸ δέρμα τῶν αἰγῶν· μηλωτή δὲ, τὸ τῶν προβάτων.

Δῶμα καὶ δωμάτιον· δῶμα μὲν εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· δωμάτιον δὲ, ὁ θάλαμος.

Ε.

Ἐπάνοδος καὶ κάθοδος· ἐπάνοδος μὲν εἶναι τὸ νὰ ἐπιστρέψῃ τις εἰς τὴν πατρίδα του, ἀφ' ἧς εἶχεν ἀναχωρήσει· κάθοδος δὲ, τὸ νὰ ἐπανεέλθῃ τις εἰς τὴν πατρίδα του, ὅθεν εἶχεν ἐξορισθῆ.

Ἐνταῦθα καὶ ἐνθάδε· τὸ μὲν ἐνταῦθα συνηθίζεται διὰ πράγματα γνωστά· τὸ δὲ ἐνθάδε διὰ πράγματα πρώτῃν φοράν ἀναφερόμενα· διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐπιτύμβια γράφονται διὰ τοῦ ἐνθάδε καὶ ὄχι διὰ τοῦ ἐνταῦθα.

Ἐπίβολος καὶ ἐπήβολος· ἐπίβολος μὲν εἶναι ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ τι· ἐπήβολος δὲ, ὁ ἀποκτήσας τι.

Ἐταῖρος, φίλος καὶ ξένος· ἐταῖρος μὲν εἶναι ὁ σύντροφος εἰς ἐπιχειρήσιν τινα· φίλος δὲ, ὁ ἔχων τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ ἔθιμα μὲ ἄλλον, καὶ θεωρῶν κοινὰ τὰ ἰδικά του καὶ ἐκείνου· ξένος δὲ, ὁ ξενιζόμενος καὶ ξενίζων.

Ἐτοιμος καὶ ἔτυμος· ἔτοιμος μὲν εἶναι ὁ ἠτοιμασμένος· ἔτυμος δὲ, ὁ ἀληθής·

Εὐμορφος καὶ εὐειδής· εὐμορφος μὲν εἶναι ὁ εὐπρόσωπος· εὐειδής δὲ, ὁ ἔχων ὅλον τὸ σῶμα καλόν.

Εὐθύς καὶ εὐθύ· τὸ μὲν εὐθύς σημαίνει χρόνον· ὡς εὐθύς ἔρχομαι· τὸ δὲ εὐθύ, τόπον· ὡς εὐθὴ λυκείου=κατ' εὐθειαν εἰς τὸ λύκειον.

Εὐρος καὶ εὐρος· εὐρος μὲν ἀρσενικὸν σημαίνει τὸν ἀνατολικὸν ἀνεμὸν· εὐρος δὲ οὐδέτερον, τὸ πλάτος.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Z.

Ζῆλος καὶ φθόνος· ζῆλος μὲν εἶναι ἡ μίμκσις εἰς τὰ κα-
λά· φθόνος δὲ, ἡ λύπη διὰ τὴν εὐτυλίαν τῶν ἄλλων.

H.

ἦθος καὶ τρόπος· ἦθος μὲν εἶναι ὁ,τι ἐξ ἀνατροπῆς ἢ ἐκ
διδασκαλίας χαράσσεται εἰς τὴν ψυχὴν· τρόπος δὲ, τὸ ἐξω-
τερικὸν φέρσιμον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἦναι
ἢ καλὸν ἢ κακόν.

ἦπαρ καὶ ὕπαρ· ἦπαρ μὲν εἶναι τὸ σηκῶτι· ὕπαρ δὲ, ἡ
ὀπτασία ἐξύπνου.

ἦσυχάζω καὶ σιωπῶ· ἦσυχάζω μὲν σημαίνει τὸ νὰ ἦναι
τις ἦσυχος καθ' ὅλον τὸ σῶμα· σιωπῶ δὲ, τὸ νὰ ἦσυχάζῃ
μόνον ἡ γλῶσσα.

Θ.

θήγω καὶ θίγω· θήγω σημαίνει ἀκονῶ, καὶ θίγω, ἐγγίζω.

θράσος καὶ θάρσος· θράσος μὲν εἶναι ἄλογος ὀρμή· θάρ-
σος δὲ, ἡ θάρρος, ἡ ἔλλογος ὀρμή.

θήρα, θύρα καὶ πύλη· θήρα μὲν λέγεται τὸ κυνήγιον·
θύρα δὲ λέγεται ἐπὶ τοίχου οἰκιῶν· πύλη δὲ, ἐπὶ φρουρίων.

θυμὸς, ὀργὴ καὶ μῖσος· θυμὸς μὲν εἶναι ἡ πρόσκαιρος
ἐξαψις τοῦ αἵματος· ὀργὴ δὲ, ἡ πολυχρόνιος μνησικακία·
μῖσος δὲ, ἡ ἐχθρική τάσις πρὸς ἀμείσον καὶ ἔμμεσον τιμω-
ρίαν τῶν ὑπεναντίων.

I.

Ἰδρώς καὶ ὕδρος· ἰδρώς μὲν εἶναι ὁ ἰδρωτᾶς· ὕδρος δὲ, τὸ νερόφειδον.

Ἰκέτης καὶ οἰκέτης· ἰκέτης μὲν εἶναι ὁ παρακαλῶν· οἰκέτης δὲ, ὁ δούλος.

Ἴλη καὶ ὕλη· Ἴλη μὲν εἶναι ἄθροισμα ἀνθρώπων· ὕλη δὲ, δάσος, ξύλα κλπ.

Ἰός καὶ υἴος· ἰός μὲν εἶναι τὸ φαρμάκι· υἴος δὲ, τὸ παιδί.

Ἰταλοὶ καὶ Ἰταλιῶται· Ἰταλοὶ μὲν λέγονται οἱ ἐξ ἀρχῆς κάτοικοι· Ἰταλιῶται δὲ, οἱ ἀλλαχόθεν κατοικήσαντες ἐκεῖ.

K.

Καινός καὶ κενός· καινός μὲν εἶναι ὁ καινούργιος· κενός δὲ, ὁ ἀδειανός.

Καιρός καὶ χρόνος· καιρός μὲν εἶναι αἱ κατάλληλοι ἐποχαι διὰ πᾶν ἔργον καὶ πᾶσαν ἐπιχείρησιν· χρόνος δὲ, ὅλον τὸ χρονικόν διάστημα· ἡμέρα, ἑβδομάς, μῆν, ἔτος κλπ.

Κακός καὶ πονηρός· κακός μὲν εἶναι ὁ ἔχων κλίσειν εἰς τὴν κακίαν· πονηρός δὲ, ὁ ἐνεργῶν τὴν κακίαν.

Κάλλος καὶ κάλως· κάλλος μὲν εἶναι ἡ εὐμορφία· κάλως δὲ, τὸ σχοινί τοῦ πλοίου.

Κάμηλος καὶ κάμιλος· κάμηλος μὲν εἶναι ἡ καμήλα· κάμιλος δὲ, τὸ χονδρὸν σχοινίον, παλαμάρι.

Κατάφορος καὶ κατάφωρος· κατάφορος μὲν εἶναι ὁ κατωφερής· κατάφωρος δὲ, ὁ πιασθεὶς ἐπ' αὐτοφόρῳ.

Κίστις καὶ κύστις· κίστις μὲν εἶναι τὸ καλαθάκι· κύστις δὲ ἡ κύστη, ἡ σακκούλα.

Κλῆμα καὶ κλίμα· κλῆμα μὲν εἶναι τὸ κάμνον τὰς σταφυλάς· κλίμα δὲ, ἡ ἀτμοσφαιρική κατάστασις τόπου τινός, καὶ ἡ ἀπόστασις τόπου τινός ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Κυτίς καὶ κοιτίς· κυτίς μὲν εἶναι τὸ κουτάκι· κοιτίς δὲ, ὁ τόπος διὰ πλάγιασμα.

Κόλον καὶ κῶλον· κόλον μὲν εἶναι τὸ σπληνόν, καὶ τὸ μέγα ἔντερον· κῶλον δὲ, μέλος σώματος, πόδι, χεὶρ κλπ.

Κραιπάλη καὶ μέθη· κραιπάλη μὲν εἶναι ἡ χθεσινὴ μέθη· μέθη δὲ, ἡ σημερινή.

Κρητίς καὶ κριτής· κρητίς—ἴδος εἶναι ἡ κιμωλία γῆ, καὶ κριτής ὁ δικαστής.

Κύων—κυνός καὶ κίων—κίονος· κύων μὲν εἶναι ὁ σκύλος· κίων δὲ, ἡ στήλη.

Λ.

Λῆμα, λῆμμα καὶ λῦμα· λῆμα μὲν εἶναι ἡ θέλησις· λῆμμα δὲ, ὅ,τι λαμβάνεται· λῦμα δὲ, ἡ ἀκαθαρσία.

Λόγος καὶ ποίησις· λόγος μὲν εἶναι ἡ χωρὶς μέτρων σύνταξις· ποίησις δὲ, ὁ ἔμμετρος λόγος.

Λοιμός καὶ λιμός· λοιμός μὲν εἶναι ἡ πανώλης· λιμός δὲ, ἡ πείνα.

Λοπάς και λωπάς· λοπάς μὲν εἶναι τὸ πιάντον· λωπάς δὲ, προδιά, τὸ μάλλινον βουχον.

Λυχνία και λύχνος· λυχνία μὲν εἶναι ὁ λυχνοστάτης· λύχνος δὲ, ὁ φανός.

Μ.

Μάχη και πόλεμος· μάχη μὲν εἶναι ἡ συμπλοκή τῶν πολεμίων· πόλεμος δὲ, ὁ χρόνος, καθ' ὃν τὰ διαμαχόμενα μέρη εἶναι εἰς ἔχθραν και προετοιμασίαν διὰ τὴν μάχην.

Μῖσος και μύσος· μῖσος μὲν εἶναι ἡ ἀποστροφή· μύσος δὲ, τὸ βδέλυγμα.

Μίτρα και μήτρα· μίτρα μὲν εἶναι ἡ ταινία, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρχιερέως· μήτρα δὲ, τὸ μέλος τοῦ γυναικείου σώματος, ἐνθα συλλαμβάνεται τὸ ἔμβρυον.

Μνημεῖα και μνήματα· μνημεῖα μὲν ἔλεγον τὰ μνημόσυνα· μνήματα δὲ, τοὺς τάφους.

Μῦθος και ἱστορία· μῦθος μὲν εἶναι ὁ περιέχων πλαστὰ και ψευδῆ πράγματα· ἡ ἱστορία δὲ, περιέχει ἀληθινὰ πράγματα.

Ν.

Ναός και σηκός· ναός μὲν εἶναι ὅλη ἡ οἰκοδομή· σηκός δὲ σημαίνει μὲν και ὅλον τὸν ναόν· σημαίνει κυρίως τὸ περίφραγμα, ἐντός τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ ἄγαλμα, πρὸς δὲ σημαίνει και τὸ περίφραγμα τῶν προβάτων.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη και
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας,
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

Ο.

Ἦρθρος καὶ πρωτὶ ἦρθρος μὲν εἶναι ἡ ὥρα, ἡ πρὸ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου· πρωτὶ δὲ, τὸ φανέν τοῦ ἡλίου φῶς μετὰ τὸν ἦρθρον.

Ἦρος καὶ ἦρος· ἦρος μὲν εἶναι σειρά βουνῶν· ἦρος δὲ, τὸ σύνορον.

Ἦψ—ὄπος καὶ ὦψ—ὠπός· ὄψ μὲν εἶναι ἡ φωνή· ὦψ δὲ, τὸ πρόσωπον.

Ἦψὲ καὶ ἐσπέρα· ἐσπέρα μὲν εἶναι ἡ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὥρα· ὄψὲ δὲ, ἡ μετὰ τὴν ἐσπέραν ἀκολουθοῦσα ὥρα.

Π.

Πάγετος καὶ παγετός· πάγετος μὲν εἶναι τὸ κρύος· παγετός δὲ, ὁ χειμῶν.

Πάρρησία καὶ παρρουσία· παρρησία μὲν εἶναι ἡ ὀρθὴ ἐλευθεροστομία· παρρουσία δὲ, ἡ παρρουσίασις.

Πάτρια καὶ πατρώα· πάτρια μὲν εἶναι τὰ τῆς πόλεως ἦθη καὶ ἔθνη· πατρώα δὲ, τὰ ἐκ πατέρων εἰς τέκνα μεταβαίνοντα δικαιώματα.

Παιδίον καὶ πεδίον· παιδίον μὲν εἶναι τὸ παδί· πεδίον δὲ, ἡ πεδιάς, ὁ κάμπος.

Πένης καὶ πτωχός· πένης μὲν εἶναι ὁ ποριζόμενος τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα ἐκ κόπου καὶ πόνου· πτωχός δὲ, ὁ ἀπολέσας τὴν περιουσίαν του καὶ γενόμενος ἐπαίτης.

Πείνα, πίνα και πίννα· πείνα μὲν εἶναι ἡ ἐπιθυμία τροφῆς· πίνα δὲ, ὁ λεγόμενος πίνος (λέρα), καὶ πίννα τὸ θαλάσιον ὄστρεον. Ἐκ τῶν πινῶν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐξάγουν τὰ ὠραῖα μαργαριτάρια.

Πεῖρα καὶ πῆρα· πεῖρα ἡ δοκιμὴ, καὶ πῆρα ὁ σάκκος.

Πέραν καὶ πέρα· τὸ μὲν πέραν λέγεται ἐπὶ ποταμῶν καὶ ἄλλων ὑδάτων, ὡς πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων· τὸ δὲ πέρα, ἀντὶ τοῦ ὑπέρ· ὡς πέρα τοῦ δέοντος.

Πηγὴ καὶ πυγὴ· πηγὴ μὲν εἶναι τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἐξέρχεται τὸ ὕδωρ· πυγὴ δὲ, τὰ ὀπίσθια.

Πλούσιος καὶ εὐπορος· πλούσιος μὲν εἶναι ὁ ἔχων περιουσίαν, ἀλλὰ μὴ εὐπορῶν πάντοτε· εὐπορος δὲ ἐκεῖνος, ὅστις καὶ πλούσιος ἂν δὲν ᾔηται, ἔχει πάντοτε τὰ χρειώδη.

Πόρος καὶ πῶρος· πόρος, τὸ πέρασμα· καὶ πῶρος τὸ πωρὶ.

Πρῆσμα καὶ πρίσμα· πρῆσμα μὲν, τὸ πρῆσιμον· πρίσμα δὲ, τὸ πριόνισμα.

Πόλος καὶ πῶλος· πόλος μὲν εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος τῆς σφαίρας· πῶλος δὲ, τὸ πωλᾶρι.

P.

Ράφανον καὶ ραφανίς· ράφανον μὲν, κατὰ τοὺς Ἀπτικοὺς, εἶναι ἡ κράμβη· ραφανίς δὲ, τὸ ράφανον.

Ρεῖθρον καὶ ρεῦμα· ρεῖθρον μὲν εἶναι ὁ τόπος, δι' οὗ φέρεται τὸ ρεῦμα· ρεῦμα δὲ, αὐτὸ τὸ ὕδωρ.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δημητσάνας,
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας

ῥίς καὶ ῥύγχος· ῥίς μὲν ἐπὶ ἀνθρώπων· ῥύγχος δὲ, ἐπὶ ζώων·

ῥίς καὶ μυκτῆρ· ῥίς μὲν εἶναι ἀπὸ τὰ θηροῦδια ἕως τὸ χεῖλος· μυκτῆρες δὲ, αἱ τρύπαι, δι' ὧν ἐξέρχεται τὸ ὑγρόν.

ῥοιά καὶ ῥοά· ῥοιά μὲν εἶναι ἡ ῥοιδιά· ῥοά δὲ τὸ ῥοῖδον, ὁ καρπός.

ῥόδον, ῥοδιωνιά καὶ ῥοδιῆ· ῥοῖδον μὲν εἶναι τὸ τριαντάφυλλον· ῥοδιωνιά δὲ, ὁ τύπος, ῥοδιῆ δὲ τὸ φυτόν.

Σ.

Σημεῖον καὶ τεκμήριον· σημεῖον μὲν εἶναι ἡ ἀπόδειξις πράγματός τινος· τεκμήριον δὲ ἡ ἐνδείξις.

Σῆς—σητός καὶ σῦς—συός· σῆς μὲν εἶναι ὁ σκώληξ, ὁ σάρκακας· σῦς δὲ, ὁ ἀγροχόιρος.

Σκῦλα, λάφυρα καὶ σύλα· σκῦλα μὲν εἶναι τὰ λαμβανόμενα ἐν καιρῷ μάχης ἀπὸ πεσόντας ἐχθρούς· λάφυρα δὲ, τὰ λαμβανόμενα ἀπὸ ζώντας ἐχθρούς· σύλα δὲ, τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀρπαζόμενα ὑπὸ ληστῶν, κούρση λεγόμενα.

Σκῶμμα καὶ γελοῖον· σκῶμμα μὲν εἶναι τὸ λεγόμενον πρὸς περίγελων τοῦ γείτονος· γελοῖον δὲ, τὸ λεγόμενον πρὸς διασκεδασιν τῶν ἀκροατῶν χωρὶς ὕβρεως.

Σμῆχω καὶ σμύχω· σμῆχω μὲν σημαίνει σρογγίζω· σμύχω δὲ, κρυφοκαίω.

Σορός καὶ σωρός· σορός μὲν εἶναι τὸ ξυλοκράβεατον· σωρός δὲ, τὰ ἐπ' ἀλλήλων πολλά.

Στρατόπεδον, στρατός καὶ στράτευμα· στρατόπεδον μὲν εἶναι ἡ τόπος, εἰς ὃν μένει ὁ στρατός· στρατός δὲ καὶ στράτευμα, τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν.

Τ.

Τιθῆ, τροφός, καὶ τιθνής· τιθῆ μὲν εἶναι ἡ βυζάστρα λεγομένη· τροφός δὲ καὶ τιθνής, αἱ ἐπιμελούμεναι τοῦ παιδὸς μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν αὐτοῦ.

Τοίχος καὶ τεῖχος· ὁ τοίχος, τοῦ τοίχου λέγεται ὁ τῶν οἰκιῶν, καὶ τὸ τεῖχος, τοῦ τείχεος—τείχους λέγεται ἐπὶ φρουρίων.

Τραγωδοὶ καὶ κωμῶδοι, τραγωδοποιοὶ καὶ κωμωδοποιοί· τραγωδοὶ μὲν καὶ κωμῶδοι εἶναι οἱ ὑποκριταί· τραγωδοποιοὶ δὲ καὶ κωμωδοποιοὶ, οἱ ποιηταί.

Τύραννος καὶ βασιλεύς· τύραννος μὲν εἶναι ὁ λαμβάνων τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς βίας, εἰ καὶ καλῶς κυβερνᾷ, ὡς ὁ Πεισίστρατος· βασιλεύς δὲ, ὁ ἐκλεκτός τοῦ λαοῦ, ἢ ἐκ πατρὸς λαμβάνων τὴν ἀρχήν.

Υ.

Ὑμνος καὶ ἐγκώμιον· ὕμνος μὲν γίνεται πρὸς θεόν· ἐγκώμιον δὲ, πρὸς ἄνθρωπον.

Ἵπόσχεσις καὶ ἐπαγγελία· ὑπόσχεσις μὲν εἶναι, ὅταν τις μέλλῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τι κατὰ παράκλησιν ἄλλου·

ἐπαγγελία δέ, ὅταν θέλῃ νὰ δώσῃ ἀγαθόν τι ἄνευ παρακλήσεως.

Φ.

Φαρμακεία καὶ γοητεία· φαρμακεία μὲν εἶναι ἡ βλάβη, ἡ γενομένη διὰ δηλητηρίου τινὸς φαρμάκου· γοητεία δέ, ἡ βλάβη, ἡ γενομένη δι' ἐπιβολῆς.

Φύλλον καὶ φῦλον· φύλλον μὲν εἶναι τὸ φύλλον τοῦ δένδρου κλπ. φῦλον δέ, τὸ γένος.

Φῶς (ὁ), φῶς (ἡ), καὶ φῶς (τό)· φῶς μὲν εἶναι ὁ ἀνὴρ· φῶς δέ, ἡ φουσκαλίδα· φῶς δέ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τοῦ λύχου κλπ.

Χ.

Χῆρος καὶ χοῖρος· χῆρος μὲν εἶναι ὁ ἀνὴρ, ἡ στερηθεὶς τῆς συζύγου του· χοῖρος δέ τὸ γουροῦνι.

Χηλός, χιλός καὶ χυλός· χηλός μὲν εἶναι τὸ κιβώτιον· χιλός δέ, ὁ χόρτος· χυλός δέ, τὸ ὑγρὸν, τὸ ὅποιον τρέφει τὰ φυτά.

Ω.

Ὠπή καὶ ὀπή· ὀπή μὲν εἶναι τὸ βλέμμα· ὀπή δέ, ἡ τρύπα.

Ὠρα καὶ ὦρα· ὦρα μὲν εἶναι ὁ προσδιορισμένος καιρός· ὦρα δέ, ἡ φροντίς.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Οί επιθυμούντες εἰς τὸ εἶξῃ νὰ προμηθεύωνται ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου μου οἰκὸθήποτε βιβλία τετυπωμένα καθαρῶς, εἰς χάρτην καλὴν, μὲ ωραίους χαρακτήρας, καὶ εἰς τιμὰς πολὺ εὐτελεῖς, εἰς οἷς οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐπώλησεν αὐτὰ, ἅς ἀπευθύνονται πρὸς ἐμὲ δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἄλλου μέσου καὶ θέλουσι μὲ εὖρει προθυμότατον.

Γνωστοποιῶ δὲ ὅτι πίστωσης δὲν χορηγεῖται ἄνευ προηγουμένης συνηνοήσεως. Τὸ ἀντίτιμον δὲ τῶν βιβλίων πρὸς εὐκολίαν οἱ ἀγορασταὶ θέλουσιν ἀποστέλλει διὰ γραμματοσήμου ἢ ἄλλου μέσου κατὰ τὴν θέλησίν των πρὸς ἐμὲ.

Ὁ Βιβλιοπώλης
Β. Π. ΣΕΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Τιμᾶται λεπ. 75.

Δημόσια Ἱστορική Βιβλιοθήκη καὶ
Μουσεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Δήμητσάνας.
Ἱστορικό Ἀρχεῖο Γορτυνίας